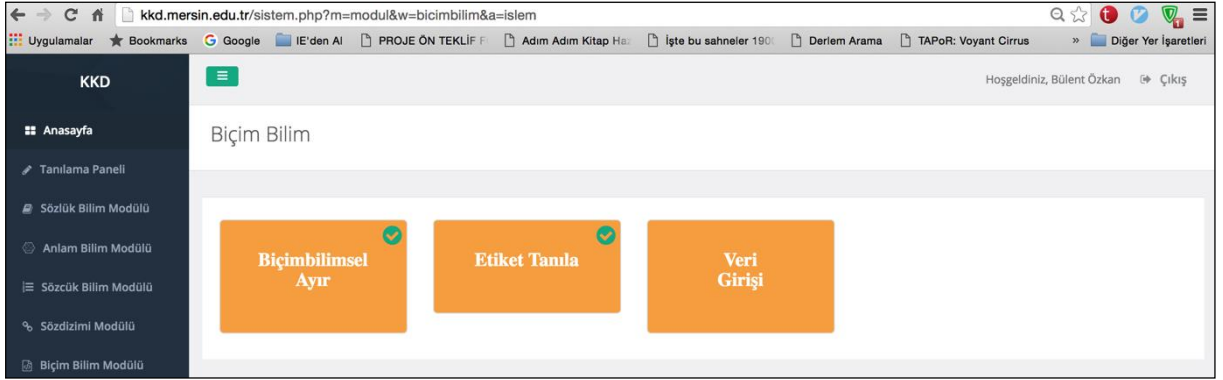

3.7. Biçim Bilim Modülü

Biçim Bilim Modülü kullanıcıların yükledikleri ve sistem tarafından sözbirimleştirilmiş yapıları Biçimbirimsel Çözümleme Aracı (Ofłazer, 2003) ile özniteliksel olarak çözümlenmekte ve arka planda çözümlenmiş yapıları sorgulama imkanını araştırmacılara sunmaktadır. Çözümlenmeler için esnek etiketler yine Biçim Bilim Modülü'nde araştırmacılara sunulan bir yapılandırmadır. Son olarak veri girişi arayüzünde araştırmacı tanıladığı esnek etiketlerle sorgu sonuçlarından gelen yapıları işleyebilmektedir. Bu anlamda Biçim Bilim Modülü: Biçimbirimsel Çözümleme yapma, Etiket Tanılama ve tanılanan etiketlerle sorgu sonuçlarını işleme aşamalarını (Veri İşleme) içermektedir (Şekil 47).

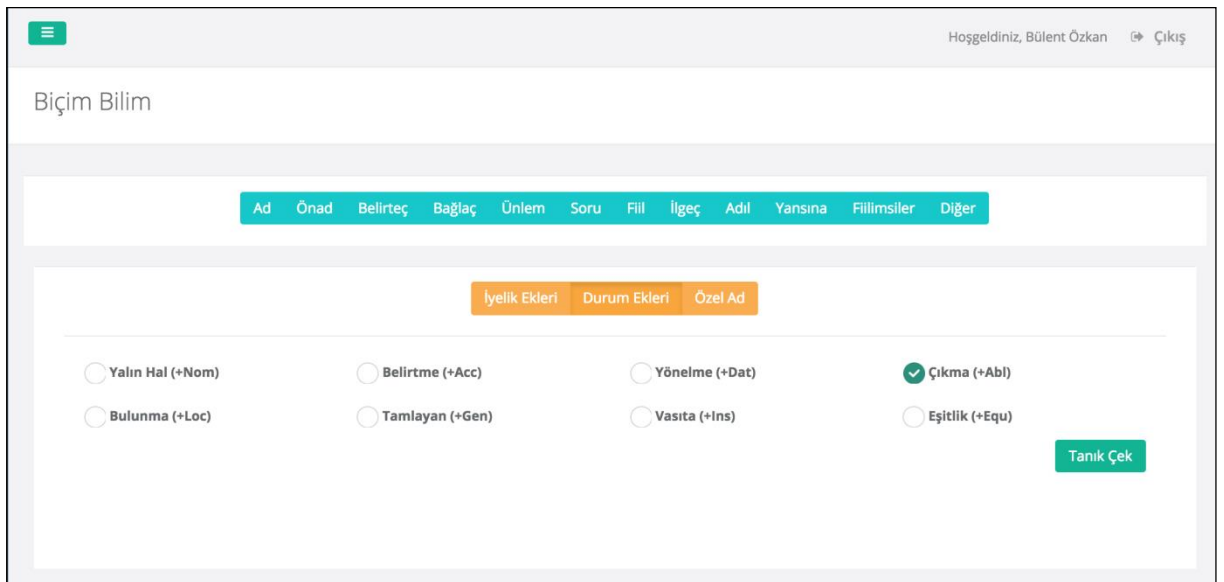
Şekil 1. Biçim Bilim Modülü veri işleme aşamaları

Örneğin, çıkma durumu ekinin işlevleri üzerine bir çalışma yürütölmek istendiğine çıkma durum eki içeren yapılar biçimbirimsel çözümlenmesi yapılmış olan sözbiçimler olarak derlemden filtrelenerek tanılanan etiketlere bağılı olarak işleme aşamasına taşınmaktadır. Bu anlamda çıkma durum ekinin işlevlerini etiketlemek için öncelikle esnek etiket tanılama arayüzünde işlevlerin (etiketlerin) girilmesi gerekmektedir (Şekil 48).

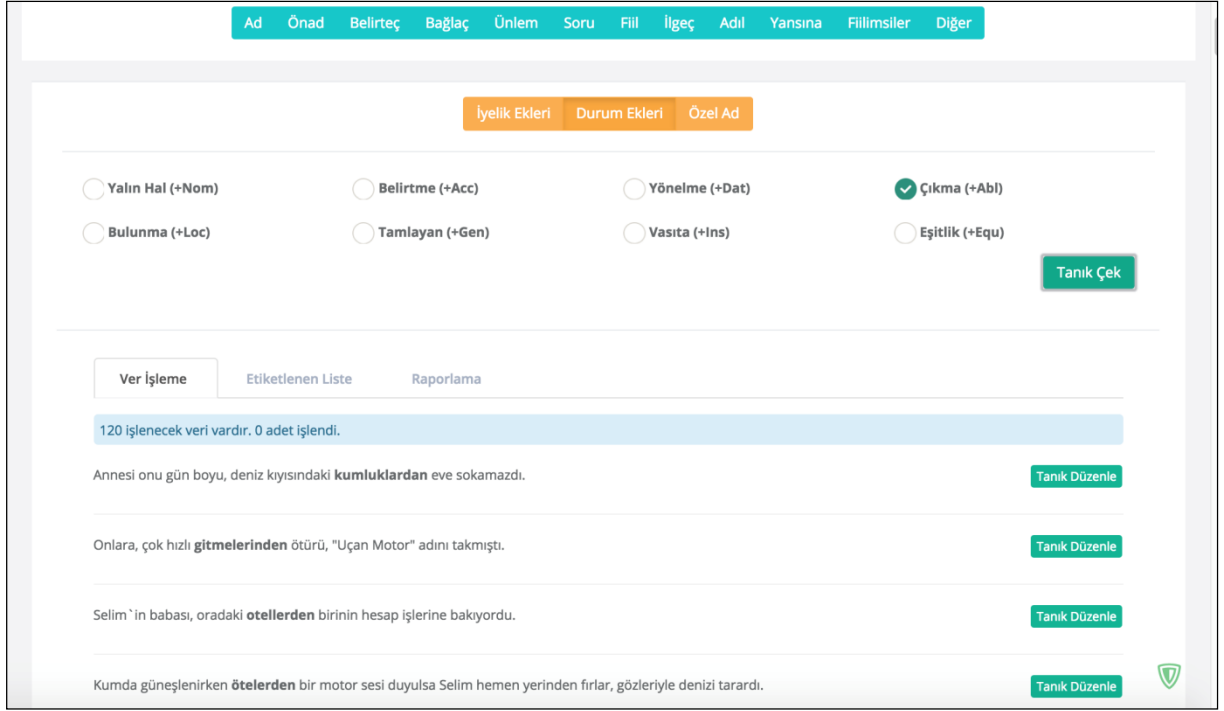

Şekil 2. Biçim Bilim Modülü esnek etiket belirleme modülü

Esnek etiket tanılama aşamasının ardında araştırma sorumuz olan çıkma durum eki içeren yapılar arayüz aracılığıyla seçilerek ilgili tanımlar listelenebilmektedir (Şekil 50). Bu anlamda dilbilgisel olarak tüm ana ve alt kategoriler sistem üzerinden sorgulanabilmekte ve sorgu sonuçları belirlenen esnek etiket tanılama arayüzüyle işlenebilmektedir (Şekil 49 ve Şekil 50).

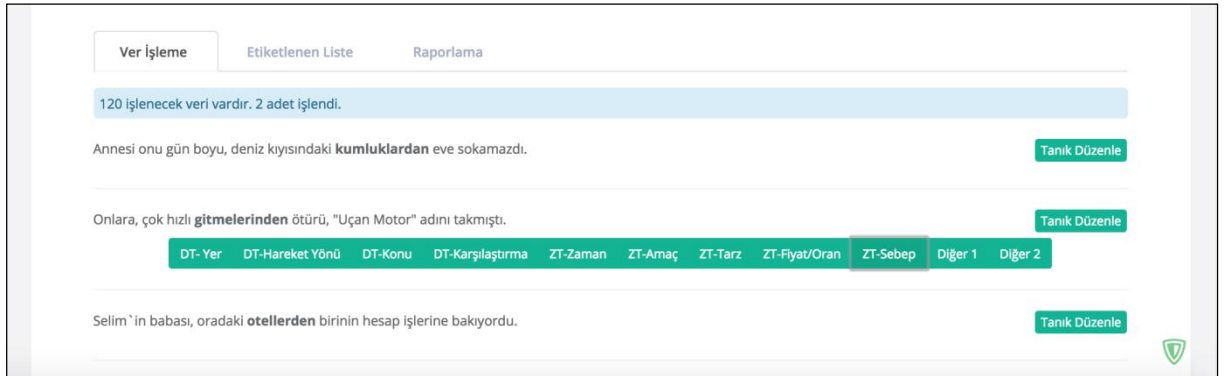

Şekil 3. Biçim Bilim Modülü biçimbirim sorgu arayüzü

Şekil 4. Biçim Bilim Modülü veri işleme arayüzü

Şekil 51 ve Şekil 52 te görüldüğü gibi tanılanan etiketler aracılığıyla veriler işlenmekte, yine aynı ekranda Şekil 52'de görüldüğü gibi diğer bir sekmede etiketlenen yapılar listelenmekte ve ayrıca raporlanabilmektedir.

Şekil 5. Biçim Bilim Modülü veri işleme etiket arayüzü

Ver İşlemeEtiketlenen ListeRaporlama

DT- YerDT-Hareket YönüDT-KonuDT-KarşılaştırmaZT-ZamanZT-AmaçZT-TarzZT-Fiyat/OranZT-SebepDiğer 1Diğer 2

Word Aktar

DT-Hareket Yönü

- Kumda güneşlenirken **öte**lerden bir motor sesi duyulsa Selim hemen yerinden fırlar, gözleriyle denizi tarardı.
(**öte**lerden : öte+Noun+A3pl+Pnon+Abi Kaynak : Gülten Dayıoğlu, Uçan Motor, Öykü, 2012, Kadın)
- Beyaz bir Uçan Motor martı gibi süzülerek **öner**lerinden geçti.
(**öner**lerinden : ön+Noun+A3pl+P3sg+Abi Kaynak : Gülten Dayıoğlu, Uçan Motor, Öykü, 2012, Kadın)
- Mumu tırnağıyla kazıyarak **yuvadan** çıkardı.
(**yuvadan** : yuva+Noun+A3sg+Pnon+Abi Kaynak : Gülten Dayıoğlu, Uçan Motor, Öykü, 2012, Kadın)
- Hadi, n` olursun gel!" diyerek anasını çekıştirmeye başladı, Oltayı bir saatliğine kiraladılar, Adam kullanma şeklini öğretti, Bir avuç da yem verdi, Şerif sevinç içinde oltayı denize fırlatıp beklemeye başladı, Yüregi küt küt atıyordu, Deniz üstüne üstüne geliyor gibiydi, Biraz da başı dönüyor, içi bulanıyordu, Ama o hiçbir şeye aldrımıyordu, Anası arkasına geçmiş, kemerine sım sıkı yapışmıştı, Oğlunun denize uçuvermesin den korkuyordu, Bir süre sonra Şerif birden irkildi, "Vurdu, vurdu!" diyerek oltayı karaya doğru çekmeye başladı, Gerçekten iğneye küçük bir istavrit takılmıştı, Şerif tir titriyor, balığı **iğneden** kurtaramıyordu bir türlü, Yanındakiler kendisine yardım ettiler, Kaplan olmadığı için balığı yere atılmış boş ve buruşuk bir kese kışının içine koydular, Ana oğul sevinç içindeydi, İkisinin de yüzleri gülüyordu, Bir saat içinde, beş tane istavrit tuttu Şerif?. Balık avlamanın tadına doyamamıştı, Oltta kiralayan adama gidip kira süresini bir saat daha uzattı ve yeniden balık tutmaya girişti, Annesi, "Beş tane daha tutarsan on balığımız olur."
(**iğneden** : iğne+Noun+A3sg+Pnon+Abi Kaynak : Gülten Dayıoğlu, Uçan Motor, Öykü, 2012, Kadın)
- " diyor ve diken üstünde duruyordu, Şerifin hiçbir şeye aldrıldığı yoktu, O, on beş balık tutmaya kararlıydı, Eve varır varmaz, köydeki amcaoğlu Hasan Hüseyin` e mektup yazıp her şeyi bir bir anlatacağı, On beş ya da yirmi beş tane?, deniz balığı tuttum diye yazanım, Özencinden ölür yeğenim Hasan, diye düğ kuruyordu, O sırada yaşlı bir bey, beş yaşlarındaki torununun **elinden** tutmuş, deniz kıyısında geziyordu, Küçük Feza durmadan soru soruyordu dedesine, "Deniz neden mavi, neden tuzlu?".
(**elinden** : el+Noun+A3sg+P2sg+Abi Kaynak : Gülten Dayıoğlu, Uçan Motor, Öykü, 2012, Kadın)
- Semtteki çocuk **kitaplığından** edindiği kitaplarla o köşeye çekiliyor, saatlerce okuyor, okuyordu.
(**kitaplığından** : kitap+Noun+A3sg+Pnon+Norm+DB+Noun+Ness+A3sg+P2sg+Abi Kaynak : Gülten Dayıoğlu, Uçan Motor, Öykü, 2012, Kadın)
- "Oğlum, neyin var? Neden **bizlerden** uzak duruyorsun? Güzelim yaz günlerini neden bu loş yerde geçiriyorsun? Bahçeye çık, çiçeklerin arasında dolaş, Deniz kıyısına in, kitabını orada oku, Hatta ev sahiplerinin çocukları gibi mayonu giy, güneşlen, denize gir, yüz, Biliyorsun seni herkes seviyor, Hanımefendi sık sık, İbrahim nerede? Gelsin de bizim çocuklarla oynasin,` diyor, "İbrahim, babasını hep suskun ve yere bakarak dinlerdi."
(**bizlerden** : biz+Noun+A3pl+Pnon+Abi Kaynak : Gülten Dayıoğlu, Uçan Motor, Öykü, 2012, Kadın)
- Bu nedenle olabildiğince **onlardan** uzak durmaya çalışıyordu.
(**onlardan** : on+Num+Card+DB+Noun+Zero+A3pl+Pnon+Abi Kaynak : Gülten Dayıoğlu, Uçan Motor, Öykü, 2012, Kadın)

Şekil 6. Biçim Bilim Modülü etiketlenmiş veriler rapor arayüzü

Özetle, sistem üzerinden özniteliksel çözümlemesi yapılan sözbiçimler araştırma sorularına göre belirlenmiş esnek etiketler aracılığıyla veri işleme arayüzünde işlemlenmekte ve işlemlenen veriler raporlama arayüzüyle raporlanabilmektedir.